

در پی اعلام وزیر صمت مبنی بر آزادسازی واردات لوازم خانگی در آینده نزدیک، «وطن امروز» بررسی می‌کند

اما واگرهای واردات لوازم خانگی

زهرا فریدزادگان: از سال ۹۷ دو عامل جهش نرخ ارز و ممنوع شدن واردات لوازم خانگی شرایط جدیدی را برای این صنعت پدید آورد. از یک طرف جهش نرخ ارز موجب گران شدن محصولات خارجی شد و محدودیت واردات فروش رسمی و خدمات پس از فروش کالای داخلی را مختل کرد و از طرفی کاهش قدرت خرید مردم باعث شد لوازم خانگی خارجی از دسترس بسیاری از مردم خارج شود. هر چند لوازم خانگی خارجی بعضاً از طریق مبادی غیرقانونی وارد کشور می‌شود و از طریق فروشگاه‌های اینترنتی و مغازه‌های لوازم خانگی به فروش می‌رسد اما به دلیل افزایش قیمت و همچنین نبود ضمانتنامه و خدمات پس از فروش رسمی آن، جذابیت گذشته را برای مصرف‌کننده ندارد.

آنچه مسلم است در حال حاضر انواع لوازم خانگی در داخل کشور تولید می‌شود اما به دلایلی از جمله رقابتی نبودن قیمت‌ها در مقایسه با کالاهای قاچاق، دچار رکود و نبود تقاضا شده است. چندی پیش وزیر صمت اعلام کرد که به منظور رقابت‌پذیر کردن کالاهای ایرانی، با رعایت تعرفه‌های مناسب، در آینده مجوز واردات لوازم خانگی ارائه خواهد شد. عباس علی‌آبادی گفت: «همه هدف ما از مدیریت عرصه تجارت، حمایت از تولید است، منتها این حمایت به این معنا نیست که رقابت را از بین ببرد؛ ما باید به سمتی حرکت کنیم که در عین رقابت‌پذیر کردن صنایع، فرصت انتخاب را برای مردم فراهم کنیم. به همین دلیل مسیر ما، مسیری نخواهد بود که صرفاً به لوازم خانگی به گونه‌ای انحصاری نگاه کنیم، زیرا لوازم خانگی امروز ما رقابت‌پذیر است».

اگرچه در سال‌های اخیر بارها اخبار ضد و نقیضی از آزادسازی واردات لوازم خانگی منتشر شد اما هیچ‌گاه این موضوع به سرانجامی نرسید و در نهایت نیز حدود ۲ سال پیش برخی تولیدکنندگان در نامه‌ای به رهبری خواستار صدور فرمان حکومتی برای تداوم ممنوعیت شدند و در نهایت توانستند این دستور را دریافت کنند. حال با فرض اینکه واردات لوازم خانگی بار دیگر و پس از ۵ سال ممنوعیت دوباره از سر گرفته شود، باید دید این اقدام چه پیامدهای مثبت و منفی برای صنعت لوازم خانگی کشور به همراه دارد؟

■ **جولان ۲ برند کرای در ایران**
در سال‌های میانه دهه ۸۰ تا میانه دهه ۹۰ که کمتر برند لوازم خانگی ایرانی در تبلیغات تلویزیونی حضور داشت، برندهای ال‌جی و سامسونگ پای ثابت تلویزیون بودند. حتی گاهی برای تبلیغ این برندها به سریال‌ها و فیلم‌های تلویزیونی نیز باز می‌شد. به جرأت می‌توان گفت در آن سال‌ها رفته‌رفته ۲ برند کرای سامسونگ و ال‌جی همه تبلیغات محلی کشور در خیابان‌ها، بزرگراه‌ها و میدان‌های شهری را نیز به تصرف خود درآورده بودند. در کنار واردات این کالاهای استقبالی که از خرید و استفاده آنها می‌شد، شرکت‌های واردکننده ایرانی (گلدیران و سام‌سرویس) در سال‌های بعد شروع به مونتاژ محصولات کرای کردند و در نتیجه ۲ برند جدید «جی‌پلاس» و «سام» از دل ماجرا از این قرار بود که طی سال‌های دهه ۹۰، دو بار واردات لوازم خانگی به کشور ممنوع شد؛ یک بار سال ۱۳۹۱ و یک بار نیز در سال ۱۳۹۷ که این ممنوعیت تاکنون نیز ادامه دارد. آذرماه سال ۱۳۹۱ بود که دولت وقت بحث قرار گرفتن لوازم خانگی در گروه ۱۰ و ممنوعیت واردات آن را اعلام کرد. بر این اساس مهابدی غضنفری، وزیر وقت صنعت، معدن و تجارت درباره اولویت گروه ۱۰ که شامل اقلامی می‌شود که مشابه آنها در داخل تولید می‌شود یا غیرضروری است، گفته بود: «ثبت سفارش کالاهای همچون انواع خودروهای پرمصرف، برخی لوازم خانگی و پوشاک، لوازم تزئینی و دکوری و لوکس در این اولویت قرار دارد که ممنوع است و باید طبق قوانین، حقوق واردکنندگان و صادرکنندگان را رعایت کرد. نمی‌توانیم یک شبه به آنها بگوییم واردات شما ممنوع است. به این ترتیب ثبت سفارش کالا ابتدا ممنوع می‌شود و این ممنوعیت بتدریج موجب ممنوعیت واردات کالا می‌شود». در ادامه در سال ۱۳۹۲ اعلام شد افرادی که پیش از اعلام ممنوعیت، کالای خود را وارد گمرکات کرده‌اند با پرداخت ۲ برابر حقوق ورودی می‌توانند نسبت به ترخیص کالای خود اقدام کنند. با این حال اعمال محدودیت واردات لوازم خانگی به کشور تا تابستان سال ۱۳۹۴ ادامه یافت تا اینکه در نهایت دولت وقت تصمیم گرفت در برنامه ۱۰۰ روزه ابتدایی کار خود پیشنهاد واردات محصولات مربوط به گروه ۱۰ مطرح کند. حمید صافدل، رئیس کل وقت سازمان توسعه تجارت در این باره گفته بود: «در پیشنهاد برنامه ۱۰۰ روزه وزارت صنعت، معدن و تجارت، تمام بخش‌های وزارتخانه پیشنهادت خود را اعلام کرده‌اند که برخی از این پیشنهادت در فرآیند تصویب و تصمیم‌گیری قرار گرفته است. رفع ممنوعیت کالاهای اولویت دهم جزو پیشنهادت برنامه ۱۰۰ روزه است که هنوز کارگروه اقتصادی دولت درباره آن تصمیم نهایی را نگرفته است».

کیومرث فتح‌الله کرمانشاهی، معاون کل سازمان توسعه تجارت نیز در این باره گفته بود: «بر اساس مصوبه‌ای که از سوی معاون اول رئیس‌جمهوری ابلاغ شده است، کالاهای اولویت ۱۰ تا زمان صدور مصوبه اگر قبض انبار داشته باشند، می‌توان نسبت به ثبت سفارش و ترخیص آنها اقدام کرد. فهرست کالاهای اولویت ۱۰ که از سوی برخی رسانه‌ها اعلام شده فهرست جدیدی نیست و قبلاً بارها اعلام شده است. این برای دومین بار است که دولت اجازه ترخیص کالاهای اولویت ۱۰ را می‌دهد».

معاون کل سازمان توسعه تجارت ایران اسامی کالاهای اولویت ۱۰ را در آن زمان اعلام کرد که عبارت بودند از لوازم، اشیا و لوازم میز آشپزخانه، ظرفشویی، روشویی، قاشق، چنگال، تیغ و مدادتراش، لوازم خانگی، یخچال ساییدبای سایید، جاروبرقی، لباسشویی، کولر آبی، ماشین ظرفشویی، رادیاتور، آبرگن و آبسردکن، میلان، میز بیلیارد، صندوق، انواع ادوات مثل چرخ و فلک، تاب، راکت تنیس و لوازم اسکی و خودروی بالای ۲۵۰۰ سی‌سی.

■ **ممنوعیت دوباره واردات لوازم خانگی**
سال ۱۳۹۷ به دنبال تشدید تحریم‌های یکنجانبه آمریکا، دومین دوره ممنوعیت واردات لوازم خانگی به کشور نیز کلید خورد. این ممنوعیت از ابتدای تیرماه سال ۱۳۹۷ اعمال شد و در آن تنها اجازه واردات کالاهای داده شد که قبض انبار آنها مربوط به پیش از ۳۰ خرداد سال ۱۳۹۷ بود. این روند ادامه داشت تا اینکه در تابستان سال ۱۴۰۰ شیوع‌های در رسانه‌ها منتشر شد که حاکی از آن بود که واردات لوازم خانگی ال‌جی و سامسونگ در برابر بخشی از پول‌های بلوکه‌شده ایران در کره جنوبی موافقت کرده است. در واقع هم‌زمان با تشدید تحریم‌های آمریکا علیه ایران و خروج ۲ براند ال‌جی و سامسونگ از بازار ایران، این ۲ شرکت کرای ۳ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان کالا در گمرک ایران داشتند و آمریکا تلاش کرد تا با ارائه مجوز به سامسونگ و ال‌جی، بدهی خود به ایران را از محل پول‌های بلوکه‌شده ایران در کره با صادرات لوازم خانگی تهاتر کنند. در همین زمان ۲ شرکت مذکور نیز اعلام کردند آمریکا برای آنها ضرب‌الاجل ۹۰ روزه تعیین کرده است. هم‌زمان با انتشار این نامه‌ای به رهبر انقلاب خواستار جلوگیری از واردات محصولات خانگی کرای به ایران شدند. در همین راستا نیز رهبر انقلاب طی دستوری به رئیس‌جمهور خواستار سد کردن واردات شدند. به این ترتیب بار دیگر واردات لوازم خانگی با هدف حمایت از تولید داخل ممنوع شد.

■ **تولید در دوران ممنوعیت واردات**
یکی از اهداف مهم ممنوعیت واردات لوازم خانگی، حمایت از تولید داخل است. آمارهای وزارت صمت از حجم تولید برخی اقلام لوازم خانگی می‌دهد ممنوعیت واردات لوازم خانگی که در سال ۹۷ اعمال شد و تاکنون نیز ادامه داشته، توانسته است تا حدودی بر رونق تولیدات و صنایع داخلی تأثیرگذار باشد. بر اساس گزارش عملکرد سالانه وزارت صمت، در پایان سال ۹۷ میزان تولید ۳ قلم از انواع لوازم خانگی شامل تلویزیون، یخچال و فریزر و ماشین لباسشویی جمعاً معادل ۲ میلیون و ۲۶۹ هزار عدد بوده است در حالی که این رقم طبق آخرین آمار ارائه‌شده از سوی وزارت صمت از عملکرد سال ۱۴۰۰ بخش صنعت، گویای آن است که در پایان

سال ۱۴۰۰ میزان تولید اقلام مذکور جمعاً ۵ میلیون و ۶۷ هزار و ۳۰۰ عدد بوده است. این ارقام نشان می‌دهد در بازه زمانی سال ۹۷ تا ۱۴۰۰ که واردات لوازم خانگی به کشور ممنوع بوده، میزان تولید تنها ۳ قلم از کالاهای خانگی، رقمی حدود ۱۲۰ درصد رشد داشته است. بررسی آخرین آمار وزارت صمت از تولیدات صنعتی نشان می‌دهد طی ۹ ماهه امسال تولید انواع لوازم خانگی بزرگ روند شتابانی داشته و تاکنون نزدیک به ۵ میلیون و ۶۰۰ هزار دستگاه تولید شده است.

ذکر این نکته نیز ضروری است که طبق آمارهای موجود در سال‌های ۹۵ و ۹۶ تا ۶۰ درصد بازار لوازم خانگی در اختیار برندهای خارجی بود و ۴۰ درصد به تولید داخل اختصاص داشت. مضاف بر این بخش قابل توجهی از مواد اولیه مورد نیاز تولید از کشورهای خارجی تأمین می‌شد یا به عبارتی عمق ساخت محصولات داخلی بسیار کم بود. این در حالی است که با اعمال تحریم‌ها و ممنوعیت واردات لوازم خانگی علاوه بر رشد تولید، عمق ساخت محصولات داخلی نیز افزایش یافت به شکلی که بررسی‌ها نشان می‌دهد ۷۰ تا ۷۵ درصد از مواد اولیه مورد نیاز صنعت لوازم خانگی در ایران، در داخل کشور تولید می‌شود.

■ **رشد تولید در ۵ سال گذشته**
بنا به گفته فعالان صنعت لوازم خانگی، قیاس تولید نسبت به نیاز کشور نیز ۸۰ الی ۸۵ درصد است، یعنی ۸۵ درصد نیاز بازار توسط تولیدات داخلی امکان پوشش‌دهی دارد که در برخی کالاهای این عدد بالاتر است. طبق آخرین آمار که از وضعیت تولیدات صنعتی از سوی وزارت صمت ارائه شده، تا پایان آذرماه سال ۱۴۰۱ تولیدکنندگان لوازم خانگی، برنامه افزایش تولید را در دستور کار قرار داده‌اند به طوری که براساس آمار تجمیعی، تولید انواع لوازم خانگی بزرگ در این مدت با رشد قابل توجهی همراه بوده و نزدیک به ۵ میلیون و ۶۰۰ هزار دستگاه انواع لوازم خانگی تولید شده است. بر همین مبنا، طی ۹ ماه سال ۱۴۰۱ یک میلیون و ۹۵۵ هزار دستگاه یخچال و فریزر، یک میلیون و ۶۲۰ هزار دستگاه ماشین لباسشویی و یک میلیون و ۴۲۰ هزار دستگاه انواع تلویزیون توسط تولیدکنندگان داخلی تولید شده است. به این ترتیب بعد نیست در صورت ارائه آمار و عملکرد بخش صنعت تا پایان سال ۱۴۰۱ و همچنین سال ۱۴۰۲ از سوی وزارت صمت، حجم تولید همچنان روند رو به رشدی را طی کرده باشد.

■ **ناآرامی عرضه و تقاضا در بازار**
سال گذشته وزارت صمت اعلام کرد تولید لوازم

گفت‌وگو با «وطن امروز» درباره لغو ممنوعیت واردات لوازم خانگی گفت: درباره این موضوع که آیا در حال حاضر لغو واردات، اقدام درست یا نادرستی است، باید دید هدف از لغو ممنوعیت واردات و عرضه دوباره لوازم خانگی خارجی در بازار چیست؟

اکبر یازوکی افزود: ما در حال حاضر نیازمند وارداتی هستیم که منجر به رشد تولید در داخل کشور شود و در کوتاه‌مدت، میان‌مدت یا بلندمدت بستر صادرات را برای صنعت لوازم خانگی کشور فراهم کند. از طرفی نیز برای واردات، باید زیرساخت‌های لازم فراهم باشد، در غیر این صورت رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی، صنعت کشور را بیش از پیش تضعیف می‌کند.

وی اظهار کرد: برای واردات لوازم خانگی خارجی باید آمارهای دقیقی از میزان تولید در کشور در اختیار داشته باشیم؛ اینکه از هر کالا چه میزان و با چه کیفیتی تولید می‌شود؟ تنوع تولید در کشور چقدر است؟ کدام یک از کالاهای نیاز مبرم به واردات و کدام یک نیاز بیشتر به تولید دارد؟ همچنین باید بررسی شود آیا کالاهایی که در داخل کشور تولید می‌شود، صرفه اقتصادی دارد یا خیر؟ آیا می‌توان به آینده صادراتی کالاهای تولید داخل امیدوار بود؟ بدیهی است تا پاسخی برای این سوالات نداشته باشیم، رفع ممنوعیت واردات لوازم خانگی توجیه قابل قبولی ندارد.

■ **ضربه بنگاهداری بانک‌ها به صنعت**
یازوکی با اشاره به صادرات اندک لوازم خانگی ایرانی گفت: صنعت لوازم خانگی ایران توان بالقوه‌ای برای رشد و رقابت در بازارهای جهانی دارد منتها به دلایل متعدد این توانمندی در سال‌های گذشته به صورت بالفعل تبدیل نشده است. در این اتفاق بانک‌ها نقش تأثیرگذاری داشته‌اند، چرا که بانک‌ها برخلاف تأکید رهبر انقلاب مبنی بر عدم بنگاهداری بانک‌ها، به سمت بنگاهداری رفته و سرمایه خود را به جای تولید در بخش توزیع هزینه می‌کنند.

وی با گلابه از رشد بی‌رویه فروشگاه‌های بزرگ لوازم خانگی که کالاهای خود را به صورت اقساط در اختیار مردم قرار می‌دهند، افزود: بخش قابل توجهی از سرمایه چنین فروشگاه‌هایی از طریق بانک‌ها تأمین می‌شود. تبلیغات تلویزیونی، تبلیوردها و تبلیغات شهری نیز تماماً در اختیار این فروشگاه‌هاست. در حالی که اگر سرمایه صرف شده برای راهاندازی فروشگاه‌های بزرگ و تبلیغات تلویزیونی در بخش تولید سرمایه‌گذاری شود، بی‌شک صنعت لوازم خانگی رشد پیدا کرده و در بازارهای جهانی نیز حرفی برای گفتن خواهد داشت.

یازوکی معتقد است رقابت در عرصه تولید باعث شکوفایی تولید می‌شود اما به چه قیمتی قرار است این شکوفایی محقق شود؟ رئیس اتحادیه فروشندهان لوازم خانگی ادامه داد: سال ۹۷ پیش از ممنوعیت واردات، برخی انواع لوازم خانگی در کشور تولید نمی‌شد و نیاز کشور به این کالاها از طریق واردات تأمین می‌شد. تا اینکه به

یک‌باره واردات ممنوع شد. با این حال در این ۵ سال گذشته، تولیدکنندگان داخلی سرمایه‌گذاری‌های هنگفتی در این صنعت کرده و با افزایش خط تولید و ایجاد خطوط جدید تولید به تقاضای موجود در بازار پاسخ دادند اما همچنان توانستند به اهداف صادراتی خود دست پیدا کنند. وی افزود: تحقق هر هدفی نیاز به پشتوانه دارد. پشتوانه تولید در کشور دولت است و تا زمانی که دولت از تولید حمایت نکند، نمی‌توان انتظار داشت لوازم خانگی ایرانی جایگاه خود را در منطقه و حتی فراتر از آن پیدا کند.

یازوکی تأکید کرد: اگر دولت و بانک‌ها مواد اولیه مورد نیاز صنعت لوازم خانگی مانند مواد پتروشیمی، مس، فولاد، رنگ، مواد شیمیایی، آلومینیوم و... را با قیمت کمتری به دست تولیدکننده برسانند، دیگر نیاز واردات کالایی تمام‌شده نیست بلکه به جای آن، می‌توان ماشین‌آلات جدیدتر و تکنولوژی روز را به کشور وارد کرد.

■ **ضرورت امنیت اقتصادی یکسان در تولید و توزیع**
یازوکی معتقد است امروز در کشور به همت تلاش متخصصان ایرانی، صنعت لوازم خانگی همپای تکنولوژی روز دنیا حرکت می‌کند و کالاهای مرغوب و باکیفیت تولید می‌شود. خدمات پس از فروش خوبی ارائه می‌شود اما متأسفانه در بخش قیمت، کالاهای داخلی قابل رقابت با کالای خارجی نیست. رئیس اتحادیه فروشندهان لوازم خانگی با اشاره به موضوع امنیت اقتصادی که رهبر انقلاب نیز بارها بر آن اشاره کرده‌اند، گفت: امنیت اقتصادی باید در بخش تولید و توزیع یکسان باشد. این در حالی است که بانک‌های کشور امروز با خلق پول، مردم را به سمت خرید اقساطی سوق می‌دهند. این اقدام خلاف تولید و رشد و رونق بخش تولید است. اکنون بانک‌ها تسهیلات بخش تولید را با ۸ درصد سود به تولیدکننده پرداخت می‌کنند؛ اتفاقی که در هیچ کجای دنیا رخ نمی‌دهد و ارزان‌ترین تسهیلات، ابتدا در اختیار بخش تولید قرار می‌گیرد.

وی اظهار امیدواری کرد، همان‌طور که دولت قصد نظارت بر اصناف را دارد، بر عملکرد بانک‌ها نیز نظارت داشته باشد.

■ **طی ۹ ماه سال ۱۴۰۱ یک میلیون و ۹۵۵ هزار دستگاه یخچال و فریزر، یک میلیون و ۶۲۰ هزار دستگاه ماشین لباسشویی و یک میلیون و ۴۲۰ هزار دستگاه انواع تلویزیون توسط تولیدکنندگان داخلی تولید شد. به این ترتیب بعد نیست در صورت ارائه آمار و عملکرد بخش صنعت تا پایان سال ۱۴۰۱ و همچنین سال ۱۴۰۲ از سوی وزارت صمت، حجم تولید همچنان روند رو به رشدی را طی کرده باشد**